

CHANAKYA NEETHI - CHAPTER 16

na dhyātaṃ padamīśvarasya vidhivatsaṃsāravichChittayē
svargadvāarakapāṭapāṭanapaṭurdharmō'pi nōpārjitaḥ □
nārīpīnapayōdharōruyugalā svapnē'pi nālīṅgitaṃ
mātuḥ kēvalamēva yauvanavanachChēdē kuṭhārā vayam □ 01 □

jalpanti sārddhamanyēna paśyantyanyaṃ savibhramāḥ □
hṛdayē chintayantyanyaṃ na strīṅāmēkatō ratiḥ □ 02 □

yō mōhānmanyatē mūḍhō raktēyaṃ mayi kāminī □
sa tasyā vaśagō bhūtvā nṛtyēt krīḍāśakuntavat □ 03 □

kō'rthānprāpya na garvitō viṣayiṅaḥ kasyāpadō'staṃ gatāḥ
strībhiḥ kasya na khaṇḍitaṃ bhuvi manaḥ kō nāma rājapriyaḥ □
kaḥ kālasya na gōcharatvamagamat kō'rthī gatō gauravaṃ
kō vā durjanadurgamēṣu patitaḥ kṣēmēṇa yātaḥ pathi □ 04 □

na nirmītō na chaiva na dṛṣṭapūrvō
na śrūyatē hēmamayaḥ kuraṅgaḥ □
tathā'pi tṛṣṇā raghunandanasya
vināśakālē viparītabuddhiḥ □ 05 □

guṇairuttamatām yāti nōchchairāsanasaṃsthitāḥ □
prāsādaśikharasthō'pi kākaḥ kiṃ garuḍāyatē □ 06 □

guṇāḥ sarvatra pūjyantē na mahatyō'pi sampadaḥ □
pūrṇēnduḥ kiṃ tathā vandyō niṣkalaṅkō yathā kṛśaḥ □ 07 □

parairuktaguṇō yastu nirguṇō'pi guṇī bhavēt □
indrō'pi laghutām yāti svayaṃ prakhyāpitairguṇaiḥ □ 08 □

vivēkinamanuprāptā guṇā yānti manōjñatām □
sutarām ratnamābhāti chāmīkaraniyōjitaṃ □ 09 □

guṇaiḥ sarvajñatulyō'pi sīdatyēkō nirāśrayaḥ □
anarghyamapi māṅikyaṃ hēmāśrayamapēkṣatē □ 10 □

atīklēśēna yaddravyamatilōbhēna yatsukham □
śatrūṅām praṇipātēna tē hyarthā mā bhavantu mē □ 11 □

kiṃ tayā kriyatē lakṣmyā yā vadhūriḥ kēvalā □
yā tu vēśyēva sāmānyā pathikairapi bhujyatē □ 12 □

dhanēṣu jīvitavyēṣu strīṣu chāhārakarmasu □
atr̥ptāḥ prāṇinaḥ sarvē yātā yāsyanti yānti cha □ 13 □

kṣīyantē sarvadānāni yajñahōmabalikriyāḥ □
na kṣīyatē pātradānamabhayaṃ sarvadēhinām □ 14 □

tṛṇaṃ laghu tṛṇāttūlaṃ tūlādapi cha yāchakaḥ □
vāyunā kiṃ na nītō'sau māmayaṃ yāchayiṣyati □ 15 □

varam prāṇaparityāgō mānabhaṅgēna jīvanāt □
prāṇatyāgē kṣaṇaṃ duḥkhaṃ mānabhaṅgē dinē dinē □ 16 □

priyavākyapradānēna sarvē tuṣyanti jantavaḥ □
tasmāttadēva vaktavyaṃ vachanē kā daridratā □ 17 □

samsārakaṭuvr̥kṣasya dvē phalē'mṛtōpamē □
subhāṣitaṃ cha susvādu saṅgatiḥ sajjanē janē □ 18 □

janma janma yadabhyastaṃ dānamadhyayanaṃ tapaḥ □
tēnaivā'bhyāsayōgēna dēhī chābhyasyatē punaḥ □ 19 □

pustakasthā tu yā vidyā parahastagataṃ dhanam □
kāryakālē samutpannē na sā vidyā na taddhanam □ 20 □